

Läroplan för gymnasieskolan

Lgy⁷⁰

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100172 6630

Ambulanssjukvård
(Högre specialkurs)

II Supplement 105

SKOLOVERSTYRELSEN 1984

Föreliggande supplement gäller fr o m läsåret 1984/85.

**TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ**

Läroplan
514

Pedagogiska biblioteket

23

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

14000

000238728

Lggyll

Läroplan för gymnasieskolan

SKOLÖVERSTYRELSEN

Liber Utbildningsförlaget Stockholm

Supplement 105

Fastställt 1984-06-20

Nr G3 84:16

Dnr 5040-84:303

Ambulanssjukvård
(Högre specialkurs)

Liber Utbildningsförlaget
162 89 STOCKHOLM

Separata exemplar kan beställas genom
Liber
Kundtjänst Utbildning
162 89 STOCKHOLM

FÖRORD

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 70) består av en allmän del (del I), som är gemensam för samtliga studievägar, samt av supplement (del II) för skilda studievägar och ämnen.

Den allmänna delen (del I) innehåller av Kungl Maj: t fastställda mål och riktlinjer, timplaner och kursplaner (mål och huvudmoment i enskilda ämnen) samt av SÖ utfärdade allmänna anvisningar för gymnasieskolans verksamhet.

Supplementdelen (del II) återger timplaner och kursplaner (mål och huvudmoment), fogar till dessa i förekommande fall delmoment och årskursfördelningar samt ger allmänna riktlinjer för undervisningens bedrivande i de olika ämnena.

Föreliggande supplement gäller fr o m läsåret 1984/85.

Med tanke på den fortlöpande läroplansöversynen är det angeläget att erfarenheter av läroplanens tillämpning som görs på skolorna delges SÖ.

Stockholm i augusti 1984

Skolöverstyrelsen

© 1984 Skolöverstyrelsen och
Liber Utbildningsförlaget

ISBN 91-40-71285-0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LiberTryck Stockholm 1984 338103

INNEHÅLL

Allmänt utbildningsmål	8
Kommentarer	9
Timplan	11
Arbetslivsorientering	12
Psykologi	13
Ergonomi	14
Ambulanssjukvård	15
Räddnings- och sambandstjänst	18
Körkunskap	19
Vårdpraktik	20
Idrott	22

AMBULANSSJUKVÅRD (Högre specialkurs)

Nordisk yrkesklassificering: 10940

Studievägs kod: 64601 1007 1/2

Ansökningskod: 15261

Kurslängd: 1 termin

Klasstorlek: högst 30 elever alternativt högst 16 elever

Särskilda behörighetskrav:

slutförd tvåårig vårdlinje, gren för hälso- och sjukvård
samt åldringsvård alternativt, gren för hälso- och sjukvård,
gren för psykiatrisk vård eller motsvarande specialkurser och

ha minst ett års yrkeserfarenhet som undersköterska/underskötare
alternativt som sjukvårdsbiträde inom hälso- och sjukvård eller
som skötare i psykiatrisk vård samt

inneha körkort B.

Behörig sökande är den som har betyg i ämnen enligt timplan och
har betyget Godkänd i de fall betygsskalan Godkänd - Underkänd
använts i praktikämne.

I läroplan för gymnasieskolan anges mål och riktlinjer för
skolans arbete (fastställda av Kungl Maj:t). Vidare meddelas
där allmänna anvisningar för skolans verksamhet (fastställda
av SÖ).

ALLMÄNT UTBILDNINGSMÅL

Utbildningen syftar till att den studerande skall

förvärva kunskaper och färdigheter i ambulanssjukvård samt räddnings- och sambandstjänst

för att efter avslutad utbildning kunna observera och bedöma tillståndet hos en sjuk/skadad, på egen hand och efter samråd med medicinsk sakkunskap kunna anpassa omvårdnaden individuellt och vidta akuta åtgärder för att uppehålla vitala funktioner samt förberedas för arbetsuppgifter och speciella påfrestningar som kan föranledas av masskadesituationer i fred och i krig

genomföra transporter med hänsyn till den sjukes/skadades tillstånd

skaffa sig beredskap för att delta i utveckling av arbetet inom ambulansverksamheten

KOMMENTARER

Exempel på hur kursen kan inledas

Då undervisningen skall planeras med utgångspunkt i elevernas tidigare utbildning och erfarenheter är det lämpligt att göra en inventering av de grundkunskaper som skall fördjupas och anpassas till ambulanssjukvård.

Utifrån resultaten av en sådan inventering kan diskussion ske gruppvis för att ställa grundkunskaperna i relation till ämnesmål och allmänt utbildningsmål i läroplanssupplementet. Gruppdiskussionerna kan varvas med att de elever som inte känner till ambulanssjukvården, bereds tillfälle att följa med i ambulans som observatör.

De inledande dagarna kan utmynna i en sammanfattande information om utbildningen då erfarenheterna från elevernas inblick i ambulanspersonalens arbete tas till vara. Elevernas egna önskemål om utbildningens uppläggning bör även tas upp och beaktas där så är möjligt. Eleverna bör också lämna uppgift om sin tidigare yrkesverksamhet med tanke på planering av vårdpraktiken.

Utbildningens genomförande

För att eleverna skall få en helhetssyn på människors situation och behov av kontakt, förståelse och omvårdnad i samband med ambulanssjukvård bör undervisningen samordnas i studieområden eller på motsvarande sätt. Inlevelseövningar och diskussioner, tid att utveckla sin förmåga till analytiskt och kritiskt tänkande, konstruktiv bedömning och medmänsklighet är viktigt för elevens yrkesförberedelse.

Särskild vikt bör läggas vid hur teoretiska kunskaper tillämpas. Praktiska övningar i skollokalerna samt på hämtningsplats och i ambulans bör därför planeras i nära anslutning till teoretisk undervisning och till varje studieområde. Övningarna planeras också med tanke på elevernas tidigare färdigheter och anpassas så realistiskt som möjligt till ambulanssjukvård och till ambulansen som arbetsplats.

Det är betydelsefullt att eleven vid de praktiska övningarna får öva sig i att intervjua/samtala, observera och analysera, bedöma symtom och omvårdnadsåtgärder vid förekommande sjukdomar/skador samt att rapportera och lösa problem. De ergonomiska problem som är förenade med lyft och förflyttning av bår med patient tas upp i sitt sammanhang. Dessutom inkluderas övning i sambandsteknik och räddningsåtgärder med ambulansens tekniska utrustning.

Katastrofövning bör om möjligt planeras och genomföras i samarbete med övriga instanser på orten som samverkar vid katastrofer i fredstid.

I samband med realistiska övningar är en uppföljning av uppgifternas utförande, då även egna reaktioner och psykologiskt tillvägagångssätt tas upp, en viktig del i inläringen. Likaså bör vikt läggas vid förmåga att uttrycka sig i tal och skrift. Tillräcklig tid bör därför avsättas till uppföljning.

Vårdpraktiken anordnas med två basplaceringar dels på ambulanscentral/motsvarande och dels på intensivvårdsavdelning alternativt akutmottagning eller anesthesiavdelning. Underlag för betygsättning lämnas från dessa basplaceringar. Skolan ansvarar för att alla elever får fältstudier på förlossningsavdelning för att närvara vid förlossningar i enlighet med ämnesmålet. Likaså bör elev som har basplacering på intensivvårdsavdelning eller akutmottagning/anesthesiavdelning få fältstudier på alternativa praktikställen. Fältstudier på akutmottagning kan också kombineras med basplaceringen på ambulanscentral om ambulans är stationerad nära akutmottagningen.

Den praktiska utbildningen på ambulanscentral bör betraktas som den centrala under praktiktiden. I samband med utbildningen på ambulanscentral bör centralens organisation, verksamhet och roll under krigsförhållanden belysas. Beroende av elevens tidigare yrkesverksamhet inom sjukvård och om de arbetsuppgifter hon/han då uppövat är desamma som ingår i ämnesmålen för vårdpraktik, kan längsta basplaceringen förläggas till ambulanssjukvård. Finns redan erfarenhet av ambulanssjukvård kan sjukhuspraktiken utgöra den längsta delen av praktiktiden och breddas med fältstudier t ex på barnmottagning, psykiatrisk akutintagning eller inom annan verksamhet av akutvårdskaraktär.

Information till och kontakt med alla som berörs av elevernas vårdpraktik, liksom till eleverna själva, ges i god tid före praktikens början. Vårdpraktiken är en mycket viktig del av utbildningen för dessa elever, som i sin kommande yrkesfunktion ofta ensamma får ta ansvar för sjuka/skadade. Skolan bör därför följa upp hur eleverna får möjlighet att praktiskt omsätta sina teoretiska kunskaper enligt målen för ämnet vårdpraktik.

TIMPLAN

Ämne	Antal elevtimmar	Antal lärartimmar vid lägst 17 elever
Arbetslivsorientering ¹⁾	20	20
Psykologi ¹⁾	10	10
Ergonomi ¹⁾	20	20
Ambulanssjukvård	220	300
Räddnings- och ¹⁾ sambandstjänst	30	30
Körkunskap ¹⁾	30	50
Vårdpraktik ²⁾	360	-
Idrott ¹⁾	30	30
Summa	720	460

1) Betyg ges ej i ämnet.

2) Utbildningen bedrivs som inbyggd utbildning. Vid betyg-
sättning används betygen Godkänd eller Underkänd.

De längsta perioderna i vårdpraktik förläggs till ambulans-
central och intensivvårdsavdelning alternativt akutvårds-
mottagning eller anesthesiavdelning och bedömning för
betygsättning ges under dessa två perioder.

KURSPLANER

ARBETSLIVSORIENTERING

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i arbetslivsorientering skaffa sig

kännedom om utbildningens allmänna mål och ämnesmål samt möjligheter till vidareutbildning

kännedom om ambulansverksamhetens utveckling, organisation och funktion i vårt land och för jämförelse i några andra länder

kunskaper om hur arbetsmiljölagen, medbestämmandelagen, lagen om anställningsskydd och sekretesslagen tillämpas samt om kungörelser av betydelse för framförande av ambulans och sjukbil

kunskaper om arbetarskydd med hänsyn till ambulanstjänst och om ambulanspersonalens ansvarsområde, bestämmelser för delegering samt arbetsetik

HUVUDMOMENT

Studie- och yrkesorientering

Tillämpning av lagar och kungörelser

Arbetarskydd

Ambulanspersonalens ansvarsområde och arbetsetik

PSYKOLOGI

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i psykologi skaffa sig

insikt om egna och andras reaktionsmönster vid akut insjuknande och vid olycksfall med hänsyn till omhändertagande och vård i ambulans

fördjupade kunskaper om psykisk kris vid sjukdom eller skada

kunskaper om hur barn och föräldrar kan reagera när barn insjuknar akut/skadas

HUVUDMOMENT

Reaktioner vid akut insjuknande/olycksfall

Psykisk kris vid sjukdom/skada

Sjuka/skadade barn

ERGONOMI

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i ergonomi skaffa sig kunskaper om ergonomi med hänsyn till ambulanspersonalens arbetsmiljö och arbetsuppgifter

insikt om betydelsen av att anpassa arbetsställningar på bästa sätt

kunskaper om anspänning och avspänning

HUVUDMOMENT

Arbetsmiljö

Rörelseprinciper och arbetsställningar

Tillämpningsövningar

Avspänningsövningar

AMBULANSSJUKVÅRD

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i ambulanssjukvård skaffa sig

orientering om vilka arbetsuppgifter som ingår i ambulanssjukvård

insikt om vikten av lugnt uppträdande och bemötande av patienter i olika åldrar, anhöriga och allmänhet

orientering om ADB-baserade informationssystem inom sjukvården som är aktuell i ambulansverksamheten

fördjupade kunskaper om andningsorganens, cirkulationsorganens och urinorganens byggnad och funktion, somatiska sjukdomstillstånd och skador som påverkar vitala funktioner hos såväl barn som vuxna samt observation och omvårdnad/vård vid omhändertagande och i ambulans

kunskaper om olika behov av att upprätthålla kroppens vätskebalans vid omhändertagande av sjuk/skadad och vid vård i ambulans samt om intravenös vätsketillförsel

fördjupade kunskaper om bukorganens byggnad och om akuta buk-sjukdomar och bukskador samt observation och vård i ambulans

fördjupade kunskaper om rörelseorganens byggnad och funktion med speciell hänsyn till observationer och vård vid led- och brottskador samt till ergonomi

kunskaper om skador i kotpelaren och extremiteterna samt vårdåtgärder och vikten av varsam förflyttning av patienten

kunskaper om skador och sjukdomar med lokal anknytning, t ex i industrier, tävlingsbanor, fjäll, hav etc, samt vårdåtgärder

kunskaper om observation, omsorg om och omvårdnad av fysiskt handikappade och långtidssjuka samt av barn som färdas i ambulans

fördjupade kunskaper om bemötande, observation och vårdåtgärder med hänsyn till omhändertagande av patienter med psykisk chock, alkohol- eller/och läkemedelsskada

kunskaper om vanligt förekommande infektionssjukdomar hos barn och vuxna: orsaker, symtom, diagnosbild, smittrisk, komplikationer och vård med hänsyn till observation och omvårdnad vid sjuktransport

fördjupade kunskaper om kvinnans fortplantningsorgan och sjukdomstillstånd av akut karaktär samt om graviditetskomplikationer, nödförlossning och förlossningskomplikationer med hänsyn till observation och vårdåtgärder i ambulans

fördjupade kunskaper om huvuddragen i gällande läkemedelslagstiftning vad gäller läkemedelsförsörjning i vårdarbetet, speciellt inom ambulanssjukvården

fördjupade kunskaper om speciellt de läkemedel som används i ambulanssjukvård och intensivvård: absorption, verkningsätt, utsöndring, tolerans, kumulation och läkemedelsinteraktion

kunskaper och färdigheter i handhavande och administrering av läkemedel med särskild hänsyn till ambulanssjukvård samt om betydelsen av observationer och rapportering av patientens reaktion på tillfört läkemedel

kunskaper om sjukvårdsutrustning och medicinsk apparatur i ambulans

kunskaper om ambulanspersonalens förstahandsinsatser vid akuta sjukdomstillstånd och olycksfall samt omvårdnad i ambulansen med tonvikt på vitala funktioner, i avsikt att öka förutsättningarna för senare vårdinsatser och rehabilitering

färdigheter i att observera symtom, i rapportgivning vid radio-kommunikation och vid avlämnande av patient, förstahandsinsatser, omvårdnad i ambulans och användning av ambulansens akututrustning samt utrustning för nödförlossning, stabilisering och immobilisering

kunskaper om principer för sortering och prioritering av skadade på olycksplats samt rapportering

kunskaper om och färdigheter i lyftteknik och förflyttning av patient

kunskaper om tidiga och sena dödstecken, omvårdnad av döende vid sjuktransport samt omhändertagande av död

kunskaper om reaktioner hos en döende och hos anhöriga även med hänsyn till seder och bruk i olika kulturer och hur man hjälper dem psykologiskt

förståelse för egna reaktioner i samband med svåra arbetsituationer och att bearbeta sina känslor tillsammans med kamraterna

kunskaper om ambulanshygien: hygienutrymmen på ambulanscentraler och sjukhus, byte av bäddutrustning, daglig städning, smittrening efter transport av smittsam patient, desinfektion, mekanisk rengöring och sterilisering av använd sjukvårdsutrustning

färdigheter i daglig städning, desinfektion och mekanisk rengöring av sjukvårdsutrustning i ambulans samt smittrening av ambulans med iakttagande av arbetsställningar, säkerhetsföreskrifter och ett hygieniskt arbetssätt

kunskaper om och färdigheter i handhavande av steril vårdutrustning i ambulans

kunskaper om de av socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som är aktuella inom ambulanssjukvården

kännedom om olyckor och ansvarighetsfall som förekommit inom ambulanssjukvård och hur ambulanspersonal kan förmedla sina erfarenheter och förslag till förbättringar i förebyggande syfte

kunskaper om hälso- och sjukvårdens beredskap och verksamhet vid medicinska katastrofer i fredstid samt vid omställning till totalt försvar: den civila hälso- och sjukvårdens ställning, uppgifter och organisation inom totalförsvaret, hälso- och sjukvårdspersonalens tjänsteplikt och krigsplacering

HUVUDMOMENT

Arbetsuppgifter inom ambulanssjukvården

Organ med vitala funktioner, bukorgan och rörelseorgan

Sjukdomslära

Nödförlossning

Vätskebalans

Observationsmetodik och symtomlära

Akuta omvårdnadsåtgärder

Omvårdnad i ambulans

Läkemedel i ambulanssjukvård

Läkemedelsräkning

Ambulanshygien och yrkeshygien

Katastrofberedskap och katastrofmedicin

Tillämpningsövningar och katastrofövning

Arbetsplatsens skyddsfrågor

RÄDDNINGSG- OCH SAMBANDSTJÄNST

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i räddnings- och sambandstjänst skaffa sig

kännedom om länsalarmeringscentralens organisation, utrustning, verksamhet och personal samt insikt om betydelsen av god samverkan mellan ambulanspersonal och larmoperatör

kunskaper om räddningsutrustning, räddningsverksamhet och huvudprinciperna för räddningsverksamhet vid skadeplats, ansvarsområden, befälsförhållanden, uppträdande på skadeplats samt insikt om innebörden av olika begrepp och benämningar såsom brytpunkt, uppsamlingsplats, omlastningsplats och ilastningsplats

kunskaper för att bedöma och motverka risk vid personskada vid fastklämning, brand och explosion, exponering av farliga ämnen, elektrisk olycka och ras samt avgöra behovet av insatser från andra räddningsorgan

kunskaper om sambandsmedel för kontakt med sjukvårdsenheter för akut omhändertagande, brandförsvaret, polis, ambulansflyg och totalförsvarensenheter för räddningsinsatser samt insikt om betydelsen av gott samarbete mellan ambulanspersonal, räddningspersonal och polis

HUVUDMOMENT

Räddningsorgan

Räddningsutrustning

Räddningsverksamhet

Alarmeringscentral

Sambandsenheter

Sambandsmedel i ambulans

Ambulanspersonalens ansvarsområde

KÖRKUNSKAP

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i körkunskap skaffa sig

information om ambulansens och sjukbilens tekniska utformning och utrustning samt fordonens skötsel med speciell hänsyn till ambulanspersonalens ansvarsområde

kunskaper om framförande av ambulans och sjukbil: bestämmelser för utryckningsfordon, körning med påkallande av fri väg, framförande på motorväg, i tätort, i rondell, kurv- och körteknik vid bl a inbromsning och undanmanövrering samt uppställning av fordon

färdigheter i framförande av ambulans på motorväg, i tätort, i rondell, i mörker och halka, i trånga passager och vid hinder på vägbanan på ett sådant sätt att hänsyn tas till den sjukes/skadades tillstånd och till den vård som sker i ambulansen

kunskaper och färdigheter i kartläsning

HUVUDMOMENT

Fordonskonstruktion och fordonsskötsel

Framförande av ambulans och fordonsuppställning

Halk- och mörkerkörning. Undanmanövrering

Ambulanstransport med akut sjuk/skadad som vårdas i ambulans

VÅRDPRAKTIK

MAL

Eleven skall genom undervisningen i vårdpraktik skaffa sig

erfarenhet av och förståelse för sjukas/skadades individuella behov av omvårdnad, trygghet och säkerhet

erfarenhet av grundläggande ambulanssjukvård och av akutvård i ambulans

insikt om betydelsen av goda relationer mellan ambulanspersonal, övrig vårdpersonal, patient, anhöriga, larmoperatör, räddningspersonal och polis samt utveckla sin förmåga att fungera aktivt i arbetslaget

insikt om hur gällande bestämmelser, säkerhetsföreskrifter för patient och personal, tillämpas vid transporter

färdighet i förberedelser inför olika förflyttningar av patient med hänsyn till sjukdom/skada: bärbäddning, förflyttning, vilställning, stabilisering och immobilisering

färdighet i att anpassa arbetsställningar vid lyft och förflyttning av akut sjuk/skadad och vid vård utanför och i ambulansen

färdighet i att intervjua/samtala samt observera, analysera och bedöma symtom och behov av omvårdnad vid förekommande sjukdomar/skador för att kunna avge objektiva rapporter om sjukas/skadades hälsotillstånd och inträffade förändringar

färdighet i att utifrån de symtom sjuk/skadad har kunna vidta lämpliga vårdåtgärder på hämtningsplatsen med tonvikt på vitala funktioner

färdighet i förande av anteckningar och transportjournal samt muntlig rapportering

färdighet i körteknik, sambandsteknik, användning av ambulansens sjukvårds- och tekniska utrustning samt skyddskläder med anpassning till aktuella behov

färdighet i räddningsteknik med befintlig utrustning i ambulans

erfarenhet av daglig ambulanshygien, veckohygien, smittrening efter transport med smittfarlig patient, kontroller och översyn av fordon, teknisk utrustning och vårdutrustning

färdighet i akut omhändertagande på sjukhus samt assistens till läkare/sjuksköterska

färdighet i subkutan och intramuskulär injektionsgivning samt tillförsel av vätska intravenöst

erfarenhet av förlossning och eventuella förlossningskomplikationer samt assistans till barnmorska/läkare

information om ADB-baserade informationssystem aktuella inom ambulansverksamheten/sjukvården

HUVUDMOMENT

Ambulanscentral

Akutmottagning/intensivvårdsavdelning/anestesiavdelning

Förlossningsavdelning

IDROTT

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i idrott skaffa sig

fördjupade kunskaper om betydelsen av regelbunden fysisk aktivitet för hälsa och välbefinnande

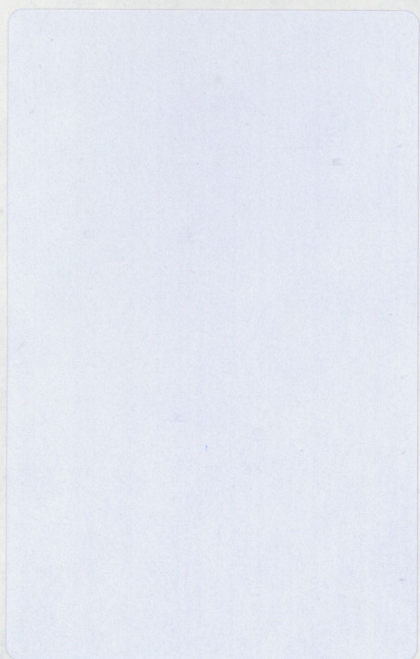
kunskaper om lämplig fysisk aktivitet med hänsyn till kommande yrkesarbete och stimulans till att förbättra sin kondition genom allsidig fysisk träning

HUVUDMOMENT

Konditionsträning

Träningslära

Styrke- och rörelseträning

Läroplan för gymnasieskolan

Lgy⁷⁰

Supplement 105